

ایلوپینہ غاتیا

2 میکوپنہ

براہوئی زبان ناولیکو صوفی شاعر، تاج محمد تابع
(فیض مخیری)

3 میکوپنہ

جاتچ: افضل مرادنا اگری "دروشم" 09
(نغمہوار حیات)

حوال: رختان ادبی کاروان پنجورنا گچین کاری
(نوری دھوار)

4 میکوپنہ

بلوچستان نامڈیک: درناک
(جھنپریانی)
ہائیکو: افضل مراد

5 میکوپنہ

براہوئی بلوچی زبان ع کنا: غلقی شیر و باگل
(جمید عزیز آبادی)

6 میکوپنہ

پٹ و پول: "مہر گڑھ میوزیم"
(قابل سہیل بلوچ)

7 میکوپنہ

جاتچ: "تہکیر" اسد جاتچ اس
(بہاول شیمہ بنگوئی)

8 میکوپنہ

جاتچ: "بولاں" ناخوجہ
(بسم اللہ سالانی)

9 میکوپنہ

افسانہ: بے ترب آفیسلہ
(فیض شاد)

10 میکوپنہ

افسانہ: خراب
(سکندر سالک)

11 میکوپنہ

نوشتائیک: سوڈان نا جنی حالت و انسانی جبر
(مطلوب مینگل)

12 میکوپنہ

احوال سفر: امریکہ ہم ملک اسے.....(34)
(آصف بلوچ)

All About #Brahui

کونٹہ

ہفتائی

براہوئی نابابت

براہوئی طی

بولاں ناہروک آتیٹی ودکی ناومیت

(شوہر گال)

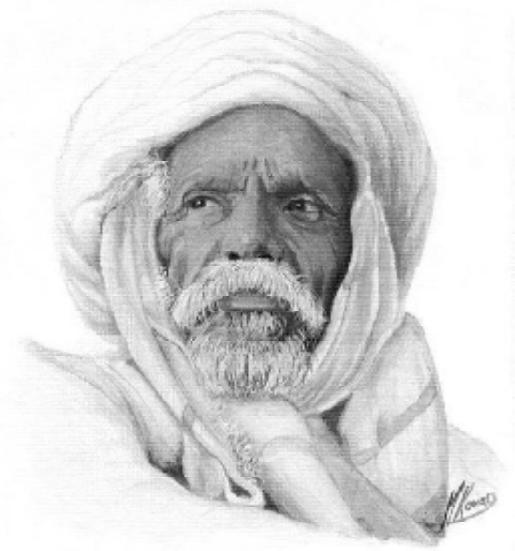
پیٹی وی بولاں ناٹرنسیٹر نابنا کرنے کا نام، ہر انداز بیدار
کیبل آن ہنگ مریک۔ سرجم حوال آتا رداٹ مجانی
حوال کاری سیکرٹری ایم ڈی پیٹی وی سہیل علی خان کوئٹہ ڈی جو ڈی کنگ نا
پرمان ہم کرے۔ کوئٹہ سیٹر نادورہ ناوخت آجزل مینیٹر سید فیم
شاہ اودے نیزو، کرٹ افیز زد پروگرام آتا بابت بریفنگ
تس اودے پانچا کوئٹہ سینٹر آن براہوئی، بلوچی و پشتو زبان
تیٹی پروگرام نشر کنگ۔ ایم ڈی سہیل علی خان پاکستان ٹیلی
و ذون کوئٹہ سینٹر ایٹیکل ایریا توں اور ایوسکیشن آتا ہم دورہ ع
کرسا اوفی جاتچ ع ہلک۔ تینیں اٹ دا سہ جوان ٹکام اسے کہ
براہوئی، بلوچی نا تو ادا سہ ہموڑک آتکان ہم سر مریک،
ہر اڑ کے ک آسراتی تاکتی ع۔ ایلو کنڈ آدھیت ہم اہمیت تھک
کہ پیٹی وی بولاں نابابت ہر ایلو دیل آک ع، اوفیا ہم چکار
کرسا اوفی ایسی کن کر کنگے۔

ہینکار و شوکار عبد الغنی قلات پر نظر ڈیل روڈ کوئٹہ گان ہیک کرسا 302
فیر 1 پر نیو ڈیل کلیکس جناح روڈ کوئٹہ گان ٹالان کرے

علاقہ غاتیٹی ہم ہنگ مریک، ہر اڑ کے کیبل یا ڈش اینٹی نا
آسراتی اف۔ اوپارے کہ ٹرانسیٹر انسٹالیشن آن پر 30 آن

خزم

براہوئی زبان نا اولیکو صوفی شاعر، فقیر تاج محمد تاجل

فقیرنا کلام اُنی فکرانا کریمی حسن و جمال و
زیبائی عشق و فراق والسلوب بیان کن بسم نا
رُنگ آتا ڈول رنگ رنگی ارے۔ نقیر
لگوں نن دے دھن توں تینا
است انسا میل یہ است آن کشہ
کوڑی ۽ ہرنی خن توں تینا”

(4)

نقیر تاجل تصوف ناروشنائی اُنسانیت
توں مہرو مریبت و عشق الہی نا کا ہوتے۔
اوڑ توں اوارنجی کریم خاتم الانبینین صلی اللہ
علیہ وسلم توں محبت و اوناؤس تزوک آکرنا
پیر و نان سچ تنسے۔ اصل اٹ تصوف است
انا پاکیزگی، احسان، حسن اخلاق و عشق
الہی ٿی گم و کارمنگ نا پن ۽۔ شریعت
طریقت معرفت و حقیقت تصوف نادرجہ
بدرجہ منزل آک ٿئے۔ انسان شریعت نازی آ
نخت اٹ عمل کنگ آن پد طریقت نازل آ
سر مریک۔ ہموسوب آن پارہ که تصوف
بدرجہ منزل آک ٿئے۔ انسان شریعت نازی آ
نخت اٹ عمل کنگ آن پد طریقت نازل آ
تاجل فقیر نا شاعری اصل اٹ براہوئی
زبان نا اسے بھلو خزانہ و سرمایہ اسے۔ او
اونا ذکر و فکر توں مہرو مریبتوں مریک۔

(3) تصوف ناماذد اسلامی و دینی تعلیم ۽۔

تاجل فقیر نا شاعری اصل اٹ براہوئی انسان نا زندگی نا منخت اللہ تعالیٰ توں عشق
زبان نا اسے بھلو خزانہ و سرمایہ اسے۔ او

اونا ذکر و فکر توں مہرو مریبتوں مریک۔
انسان عتینا خالق نامون آمر جوڑنگ کن دے ون حن تعالیٰ نا یات اُنی گدری فیگ

فنا سچ تنتگ ۽۔ او عشق انا مدھوئی ٿی
مریک۔ انسان اسہ ساہت اس ہم اونا

حقیقت ینی و حق شاہی نا سچ تنتگ ۽۔ ہمو

یات آن غافل مفک، ہموسوب آن زیادت دوست بریرہ۔

سو ب آن اونا کلام زندگی ناقصیر، ہم ارے و
تفصیل پارہ کہ اللہ تعالیٰ مطلق ہستی اس ایک۔

”جود غافل سوم کافر“
منگ تون اوار حسن زیبائی ناخزانہ اسے، یہہ قادر مطلق نا وجود نیان غلبہور اُنی ثابت جا گے اس ویا ۽۔

فقیر تاج محمد تاجل، براہوئی زبان نا اولیکو
ہراڻو کوک نسکہ، او تینا حسن و جمال نا جلوہ ۽۔ گرسا لک ہروخت ہر گھڑی خدا تعالیٰ نا
صوفی شاعر توں اوار با کمال اُل شاعریں
غاتے یہہ تبیث خنا کہ۔ امر کہ حسن و جمال
یات اٹ گدری فیگ، تو تینا ہراداۓ ئی خدا
منے۔ او براہوئی زبان نا منکن آشیانی ٿی
ڈکنگ۔ ہمون مطلق جمال ۽ ہم جوش و اونا مجوب ناصفت و شناء یان کیک۔ خدا
اس منفرد ۽ جیشیت اسے نا خواہ نسکہ۔

محمد رفیق مغیری

اوڑ ان مست براہوئی شاعری اُل صوفیانہ
قلکرو فلسفہ نا شاہدی ملک، دادوں پانگ
کینہ کہ دا تم اسکان نا براہوئی زبان نا
علوم شاعری نا ردا۔ تاجل فقیر تاجل نا
شاعری یتی ٿی یکتائی۔ تاجل فقیر، براہوئی
زبان نا اولیکو شاعر ۽ کہ او تینا شاعری اُل
صوفیانہ قلکرو فلسفہ ٻیان کرینے۔ او مجازی
کائنات و انسان ۽ عدوی کرے۔ کہ جمال نا غافل کپک۔ تاجل فقیر پاک:
عشق آن زیادت حقیقی عشق انا ہبیت و گپ
جلوہ غاک پیدوا مریر۔ ”مع و ضو غسل ۽ اوتا
ننا است اُنی اف گوتا
تاجل پاک کہ:
سرتر کہ گنہگار ان
”واہ واہ عشق نئے نا
دلبر دوست ہئین آ
الله کہ مریک راضی
میلو نے توں نن کینہ
واہ واہ عشق نئے نا
دابن میت قرآن نا
ملک او خالی بوتا
نئے وضو غسل ۽ اوتا
عشق وہوک آ جو ۽
رب رسول نا صفت گوء
ہر دو جہاں خوش بو ۽
تاجل سفت او پارے
ملا مشل ٹوہو تو
عاشق لکھ و هزار ۽
نئے وضو غسل ۽ اوتا“
عرض ۽ قبول کے مے نا
وہ واہ عشق نئے نا“
فقیر تاجل نا شاعری نا سہ خوبی دا ہم ارے
کہ انسان ناتب اُنی فطرت نا کہی رنگ و
دروشم آک سازی ۽۔ ہموسوب آن
صوفی بزرگ آتا نظر اُنی فنا نا مطلب
ٹی تغزل ہم ارے۔ فقیر عشق و فراق توں
انسان ۽ فطرت نا رنگ آک کل آن
زیادت دوست بریرہ۔
دادے کہ سالک تینا وجود ۽ اصل ختم سکیک
فکرنا لحاظ اُنی جا گہ اس موج مسقی ۽ تو
صفویک پارہ کہ اللہ تعالیٰ مطلق ہستی اس ایک۔
منگ تون اوار حسن زیبائی ناخزانہ اسے، یہہ قادر مطلق نا وجود نیان غلبہور اُنی ثابت جا گے اس ویا ۽۔

تینا فنکار و آرٹسٹ آتے ہندن بے قدری
نا گواچی کینہ کہ او اخیر نا اومیت مرساد تر
تف کر سانے آن کارہ، ولدان نیہ
ارمان کینہ۔

نادا پی آفکارنا باروٹ افضل مراد نو شنہ
کیک ”ہبیت سفاء، ای دا خخت آبراهوئی
زبان نا کالخواہ۔“ مجھ آ جہان اٹ
براہوئی زبان ع تالان کروک آ سفیر،

دافتون او رنہا مہروان آنگت هم کوپ غا
خبر، کتاب آتا شینکاری و اکادمی خوانگ آن جیران مرود کہ دا بندغ عانت
ایلم ڈاکٹر عالم عجیب نا چین آ دروشم ”عالم ادبیات ناصوبائی ڈاکٹر یکٹریٹ نا پوسٹ آ مس اودے افضل مراد نا کتاب دروشم آ
تروک آ بلوچی، پشتو، فارسی واردو زبان نا عجیب ہرگز،“ توں نامون آ بریک۔ ساڑی مٹنگ نا سوب آن اوئے بیرہ ہبیت کوئی نس دا ہرا کان لکھ ڈڑک؟
اث نادشت و پٹ و جل چشمہ دگدان سوب دادے کہ ای ہرام افضل مراد نا دا
تے تالان کروک آ پی آشیر جن، شاعر،
کتاب عطا العہ کنگ آنگت تو اونا بیو بندغ ادیب، دانشور خواہ اختر چنال نا بابت
آتے کن نو شنہ آتا پداٹ جنداناتے اٹ نو شنہ کنگ اٹی اٹ، اختر چنال تینا
دروشم کنا مون آ برسا کرے، اونا ادبی، نجوك آ مون، اخلاق، انکسار، خوش طبی و
نوشی، تخلیقی کاریم توں اور عملی کاریک ہر استع جی جان کنگ نا ہنر چاہک،
کنامون آ خس کہ ای چاہنگ اٹ سرہسا اونا توں بش، ہبیت گپ و خاص وڑانا

عجیب توں ای راسکوہ ادبی دیوان نا چیرج ہو پچستان بلکن، پاکستان نا بھاز آرٹسٹ
کنچاکار عتیبا پارہ غادر سا کری، تو ای تین بلوچی دروشم نا ہیں ڈن کہ مفتا طبیں آنبار
آن زمانہ سے آن سنگت اٹ، مجھ مت توں تیث خیانت تو کنگ کپڑہ، اسے تینا کنڈ آ چلک۔ براہوئی ٹی حوال آن
گڑاں کنا مزغ اٹی بنگ ع تو اودے لکھو بیس فارسی، اردو، سندھی، بلوچی،

عجیب ۱ ہمودے تیان خناث ہرا خوت او درک و سرپدی
ٹوپ اس بینا کے تو عجیب نا دروشم عای ارے، و تینا وس
ہم جو اٹ، و لے داڑے نن افضل مراد آن زیات ہراسہ
تون اونا توک آ دروشم نامہ عہرہ نہ: آرٹسٹ و فنکار،
”ایہ ہم فیض شاعری نا کتاب نا خوب میٹنگ نو شکار نا مک
آن گذہم تینے یہ طالع اس پاہک، او کاری ٹی دو
چاہک..... دا خخت آ ڈاکٹر نا بھاز شاغانے، کلچر
آشیرک یات بنگ ٹی، و لے ای او فتے ڈیپارٹمنٹ،
نو شنہ کپڑہ، داعش آتا مہرانا گیاوان تا سیکٹریٹ،
شاعر بھر فرق ناریک آ تیٹی گام خلوک آ دا ہیات دا کان

شاعر، تینا خونوک آتا چاری ع، بونن ہم ایکان کرسا دافکار آ تون کمار منے، کس تینا درشان ع کیو، ولدا کناتینا اسہ موقوف سرائیکی و انگریزی ٹی اونا مجلس کن تیار
ہندا قطار اٹی سلن، و ڈاکٹر عالم عجیب نا انا درسان ناویل منے کس اما چناتا، کس انا اس دا ہم ارے کہ کن بندغ آتے اوفتا مریک، ای ہرا خوت آ اودے تو شنہ تو ادا
پوکن آ غزل آتے خن و خوانن۔!!! ارا و سرکاری کوارٹر نا معاملہ منے کس ع زنداث قدر ایتن، اسٹل کہ سفت کروئی شیخی و تو رنا کچاری ٹی اسہ مٹکن ٹو خوت و
انٹے کہ داشاعری ٹی، عمر اٹی ویاری ٹی پروگرام اسے ٹی اور شاغنگ منے، تو او ع، یا تقید افضل مراد ہم تو ہندن کریئے۔ زمانہ ایسٹی اسہ امپ ولڈا نازندان ندارہ اسٹل پیرو ع۔“ ضرور کریئے، ورنگ نسل و مذہب آن ہر است نازنداث اونا باروٹ نو شنہ کرسا ایسٹی گم مشہ..... ہرا خوت آ اوڑان

ٹوک مسٹ اوڑتون و اخی مس، داسہ اونا شوک مسٹ اوڑتون و اخی مس، ادیت کاریم کریئے، او داہر تینے کہ دا کنا تینا حق عادا کریئے۔ ایڈٹر کاریم کریئے، او داہر تینے کہ دا کنا تینا حق عادا کریئے۔
”مہر اندازہ پو دانہ: اختر چنال“ اختر چنال بے شک اسہ بھلو فکار اسے، نا مجلس اٹی رنگ رنگ انا پاکوں مون آ دا کتاب اٹی اولی وار خنگ اٹ کرنا زبان اٹ ہبیت کیک، یا کناتینا بلوچ اسہ دانشور اس، نو شنکار اس تینا فنکار آتے، اسے، یا ہزارہ، او غان اسے۔
ہم اہبیت تر سا اوقیا باروٹ نو شنہ کریئے، مطلب دا کہ افضل مراد صاحب بھاز براہوئی و بلوچی زبان نا سفیر کہ اونا بیریہ، ادب، شاعری، موسیقی و دنیا نا
انفل مرا دنا تعلقد اری ہنوک آ چل سال اختر چنال دا کان اسٹل زیات کڑک۔ نا بود آ سون خون خن مریک۔
آن ہندا فیلڈ اون مسٹے، توئی وی وری پو مٹنگ کیک کننا خونوک دا ستر آتے بدختی ہندا منے کہ من غنی پا لو تیث سوچنا (مرجاع)

جاج

09

فضل مرادنا ارجمند ”دروشم“

رخشان ادبی

کاروان پنجگورنا گچین کاری

نوری دھوار

ڈپٹی پریس سیکرٹری

رخشان ادبی کاروان پنجگورنا گچین
کاری نابابت اٹ دیوان اس اڈتنگا،
ہرانا کماشی ع رخشان ادبی کاروان نا
سرپرست اعلیٰ ساجد زیب دھوار
کرے۔

دیوان اٹی وقابلوج، انور زیب
پنجگوری، غفار آفتاب، شاء آزاد
پنجگوری، صدام رضا، سعید فیض،
عنایت زیب، اسحاق ارمان، نوری
دھوار، کریم اسیر پنجگوری، عارف
عارفی، خدا حم دھوار، نوراللہ نور، میر
احمد میر، زاہد لیاقت، نعمت ابراہیم
اسک بیٹھ بلکر۔

گچین کاری دا ڈاٹ مس کہ صدر ولی
سامسولی، جزل سیکرٹری صدام رضا،
سینتر نا سب صدر سعید فیض، نائب صدر
غفار آفتاب، سینٹر ڈپٹی سیکرٹری شاء
آزاد پنجگوری، ڈپٹی سیکرٹری اسحاق
ارمان، پریس سیکرٹری وقابلوج، ڈپٹی
پسکرٹری میر احمد میر، ڈپٹی آفس سیکرٹری
انور زیب پنجگوری، خازن کریم اسیر
پنجگوری۔

گچین کاری آن گذ غیر رسی ٹمشاعرہ
اس ہم مس، ہر اٹی کل سنگت آک تینا
ہمین آ خیال و زیانگ کلام آتے بغیر۔

گذیکوبشخ

قوم، ملک و علاقہ اسے ناکل آن بھلا و ہم انگا مڈی و میرات و قوم انا و رنا و نوجوان آک مریریہ، ہر اک قوم انکل آزموداری، باریم و گڑتی تے تینا کوپ غایتا ہرفہ۔ ہندن بلوجستان عہم خداوند تعالیٰ ایلو مڈی تون اوار اور ورنا تامڈی آن ہم بھلوگن اس تنسے۔ یات سلے کہ جہانی کھول آ12 سال آن بلیس چل (40) سال اسکان نا وی انا بندغ آک ورنا پائنگہ۔ بلوجستان اٹ داوی انا بندغ آتا سہ بھاز بھلوک اسے۔

جعفر قمرانی

کہ اول تو بلوچ نا تخلیق کار، ہنرمند، تیز و لاخ آبندغ آتادیک کم لکنڈر یا تو زندانا دے تیٹی اونا لخی و تحقیق کاری ناچ ہے جاگ کس قدر منک۔

پہہ منگ نا ہیت دادے کہ بلوجستان نا ایلو مڈی تون اوار بندغ آمڈی و خاص کر ورنا تادر مرے۔ او فنے تعلیم، ہنر و مونی ہنگ نا گھین وڑاٹ وارخواہی تنسگے، تانکہ

لٹ تو ف اگہ ہرنگا نے، تو قلم نا زور دنیا بلوج نا بھادری نا کسے غاتون اوار اوفتا اٹ گلز مین کن ہیت ہم مسے۔ ولے سوچ پامداری، تحقیقی لاغی نا کسے غاتیان ہم و دی مریک کہ داقوم (بلوج) انا ورنا ک واحب مرے۔ ٹھین اٹ بلوج قوم انا ہر کہی ہزار آسال آتیان ہند اتینا گلز مین چنا، بھلا، پیر ورنا عخدا بھلو خزان، ہنر و بلوجستان اٹی ساڑی مرسا انت بدی ہشاری اس تنسے۔ بس گرج دادے کہ دافتا ایسو؟ یا داسہ نا بلوج ورنا تینا ہنوك و قدر مرے، دافتے زنداث زندگ ناو ساڑی و خست عموں آختسا تینا و قوم انا جدید انگازمانہ نا ہر ٹھینا لوچی، آسراتی و ہنر آسراتی و زنداث گھین انگ کن انت گام چاہنگ کس تنسگے۔

بلوجستان نا بے کج آمڈی تا داریسہ ہے ہر فنگ کیک؟ انت گام ہر فینے؟ ہر فنگ کے بلوج دعا کینہ کہ بلوجستان نا دا ہنداڑے کشفہ دعا کینہ کہ بلوج وخت آن جنگ انا ہیت اٹی مسے، و ہروخت تینا بندغ ٹھی تا خوب (بلوج) آتے خداوتینا باہوٹ ٹھی تیان دو سلسا ہنانے، واہم تینا زندانا اٹی بلکے دافتا رکھے کے، انتے کہ اٹ دا گلز مین کن تینا خدمت آتے سر گرج و آسراتی ٹھین بلوج بھاز جوانی اٹ بلوجستان ناکل مٹیک اسہ کنڈ کہ دا مٹیک نت و دو خلنک۔ بس افسوز نا ہیت انگ دے تیا (ورنا ک) کل آن بھاز اہم و کہیں ہے۔

تاریخ داں و فکر و جوزہ غاتا کل خواجه و گودیک اوار ہے، ہر اک اسے بے کج بھلو گوشت اسے ٹی ٹھی ہر اک تینا تینا وڑ وڑو د اٹ دا گلز مین کن تینا خدمت آتے سر گرج و آسراتی ٹھین بلوج بھاز جوانی اٹ تینگ اٹی ہے۔ گلز مین نا سخت انگ دے تیا نت و دو خلنک۔ بس افسوز نا ہیت دادے تیا (ورنا ک) کل آن بھاز اہم و کہیں ہے۔

فقیر تاج محمد تاج جل

2 میکو پنهان بر جا

اسان ہندانا بارو اٹ ہرار آسال آتیان سوب آن انسان بایدے خدا توں تینا رابط سوچا بنئے۔ و داسکان سوچک۔ ہند اسوج عتھ، مہر و مریبت توں پیش برے۔

انا نیچیجے کے انسان تینا جان انا ہم قربانی تاجل پاکہ:

ترسائے۔ بھلا بھلا خواری و ویل آتوں دعشق خدا جوان ع

خوف عتھ فی اونا

موں ترسائے۔

اوہ ہم پارہ کہ ذکر و فکر انا حقیقت ذات حق تعالیٰ نا چاہنگ آن بیدس بے کار ہے۔ ہم راز انا ہیت عقیر دا ڈریک:

”ارے عشق حقیقت

ارے عشق طریقت

ارے عشق چھائی

ارے عشق امامت

ارے است اندا الار

ارے عشق بصیرت

ارے عشق چھائی

ارے عشق عبادت“

اویکو دے آن اریہ

ارے۔ اونا انداز بیان ہم لکش و اثر انگیز ارے۔ اونا کلام اٹی چھتی حقیقت پیانی غصب ناع۔ اوزندگی نامسخت عدا خ اعلیٰ تملک کہ دادیانا ظاہری عبادت آتے اونا بنائی مڑ تملک۔ ہند اسوب آن او وار وار ملا و قاضی آتینا کلام اٹی ہیت بلک، و پاکہ:

”ملا گلا کے قاضی او تے دے پاکہ نمازی او کیرا انکل بازی شکنی کر رب کروتا نے و خوش عادتا“ (7)

(یاتی: دا کتاب کن ڈاکٹر عبدالرزاق صابر ناپٹ و پولی کتاب ”کلیات تاجل“، آن حوالہ بلڈگا نے، ہرادے براہوئی ادبی (6) سوسائٹی کوئٹہ 2023ء اٹی شینک کریئے)

مفہوم: انت اس کہ ڈغا رآ ارے ہوکل ختم صفت شاہنہ پارے مرور۔ بیہ اللہ نا پن ساڑی سلو۔ ہر اک ہر جا آرگ عادنا بزرگی و قظم والا رے۔“ آخر ہمینگ عموں نا“

(5) تاجل قیری ہم پاکہ کہ انسان فانی ع، اسنہ اسے دے انسان ع داد نیاء یہ کروئی ع۔ ہند تاجل نا کلام اٹی فکرنا کرمی و بلند خیالی ہم

زندہ موت جزا سزا نا سوچ انسان نا زندائی اسے دے انسان ع داد نیاء یہ کروئی ع۔ ہند تاجل

ہائیکو

فضل مراد

جت پت منک

اودے پنگ کن ہنان

تباہنگ

پیشخا رسہ بھاز

مہر آن خالی ہیت آتے

دُوبُک ہج راز

ہنپیس گیرام

اوہ ناپلی نا در شم

ایک خن تے گام

تازہ مس ایمان

سی پت آسہ پھل اس

زیبائی ناشان

لوز آتے پٹہ

تاج ولیافت نامون آ

تینے بُر زہل پہ

سیبواف داٹی

دے ون غزہ کینہ

تولوک اڑائی

اور بادشاہ نا سفت تون اوار بادشاہ نا
بہادری و تو فک خلگ (شناخت بازی) نا
پتا کہم شیر آتا ٹھپو تے ٹی نظر بریرہ
شاہ محمد مری نا دا ہیست ۴ پک کنگ کن دا
باہت گودی حمیرا صدف نا پٹ و پولی
کتاب "کاچھ" (2007ء، براہوئی ادبی
سوسائٹی کوئٹہ) نا پنہ غاتے ہنگے تو "ہالو
ہالو" نا شیر دا وڑھنگلک:

"ہالو ہالو۔ براہوئی زبان
"ہالو ہلو کبو الہم نا برام ۶
ادی ہالو خلو ۶
تین کن طوق اس ہلو ۶
ہالو ہلو کبو الہم نا برام ۶
جن تے راهی ہلو ۶
الہم تو فک خلو ۶
ہالو ہلو کبو الہم نا برام ۶
دھول و دھکو خلینہ
گھوٹ ۶ تینا اتیہ
ہالو ہلو کبو الہم نا برام ۶"
(حصی، 2007ء-61-60)

"ہالو ہالو۔ بلوچی زبان
ہلو ہالو ہلو ہالو ہالو انت
ہلو ہالو کنت مئے دیدگارا
ہلو ہالو کنت پچانی نور ۶
ہالو ہلو ہالو ہلو مئے حور ۶
منی شاہزادیں دیوان عبراھیں
مئے چم دیگ و مئے ما و ساھیں
ہلو ہالو ہلو ہالو ہالو انت
مرادی و گنوکاں من چھ حور ۶
نه بی سالوںک تھی بانور دور ۶
ہلو ہالو ہلو ہالو ہالو انت"
(شاد، سلام 47، 1965ء)

کتابیات

برہوئی ادبی سوسائٹی کوئٹہ
برہوئی ع عبد الرحمن (، 2018ء، 106)
برہوئی لوک گیت، اٹمیکو شینک، برہوئی
اکیڈمی کوئٹہ
شاد عطا، سلام ۴۷ (1965ء، ۴۷)
پدریسہ ساڑی ۶۔ ہالو ہالو نا لوز ہر ٹھپو
بلوچی لوک گیت، قلات پاشرز مستوگ
(قلت ڈوپن)

برہوئی زبان عدا شرف ڈوئی عکے او بلوچ
قوم انا اٹمیکو زندگانی زبان ۶، دا ہم اسہ
پاش ٹھاپدی اسے کئے نئے بیرہ ہر قوم آ
زبان تالوز آک ہشتاد درسد است ۶، بلکہ
ہر قوم آر زبان تا تو لش بیش، زندو مرک، لج
و مبار، رسم و دود، متل، و ساہت و جازی،
چک و پوشک، نفیات، تہمن و ثقافت آتے
ٹی ہم بیچ ٹپرخ اس گواپک۔ دا کان مہالو
ہموخت آپنگلک کہ ہرا وخت الہم، مار
علاقہ غاتے ٹی پانگلک۔"

پٹ و پول

براہوئی بلوچی زبان ع کنا (خلقی شیر و باگل)

ٹی نوشته کیک:

"ہالو ہالے (ہالو ہالو)"، ایک طربی گیت
(شاد، سلام 47، 1965ء)
باجزی، لوز میرات و شخصیت آتا باروٹ
بیرہ نیاڑیک یا پنگکا منک دیرہ نا ڈرکر نا
ہندن اگن براہوئی زبان ناپٹ و پولی
ہے اس میں خوشی کے جذبات کا انطباق ہوتا
پٹ و پول اسے آن تدیگاٹ، پٹ و
توارٹ پارسا کیرہ، داشیر نا ہر ٹھپو ٹی
کتاب آتا جاچ ۶ بلین تو "ہالو ہالو" نا
ہے اس میں شادی بیاہ کے شعر بانے
پول ناروٹ ہر ہمگرا وروایت بلوچی
بادشاہ و برائی نا سفت ۶ کرساگٹ اٹی
زبان اٹ خوندی ۶، ہندن ہو بہ ہو
بھاز جم و جوش اٹ ناز بغیرہ، دینا خوشی نا
براہوئی زبان اٹ تینا ساڑی منگ نا شاہدی
جو زہ غاتا درشانی ع کنگ آن پد "ہالو ہالو"
ع ایک۔ اگہ ہندابابت اٹن تینا پٹ و
نالٹھو ۶ پارہ۔ عطا شاد و عین سلام نا پٹ
پول نادامن ع پین شاپت کین تو برہوئی و
پولی کتاب "بلوچی لوک گیت،
بلوچی ناخنی شاعری تادر وشم و مزاج ۶۵ء، اٹ "ہالو ہالو" شیر انا باروٹ
نئے است نظر بریک۔

شیر ک نئے بھلوچ اسے ٹی ڈو بریرہ،
جاتے ہیں" (براہوئی، ۱۰۶، ۱)

..... جمید عزیز آبادی

"داشیر برام نا وخت آہموم آپنگلک کہ
ہالو ہالو شیر انا باروٹ ڈاکٹر عبدالرحمن
ہالو ہالو برہوئی و بلوچی زبان اٹ اس پنی
ہراتم برائی و بادشاہ ع ہیو فنگ۔ ہالو ہالو
غشیر اسے، داشیر ہر قوم آر زبان تے ٹی
داشیر بلوچستان نا قبلی (دے کی) و نیامی لوک گیت، اٹمیکو شینک، تبر 2018ء،
مری ہم تینا پٹ و پولی کتاب "بلوچی
زبان و ادب" (2014ء، سیلز اینڈ
سروسز جناح روڈ کوئٹہ) ٹی "ہالو ہالو" شیر
انا باروٹ تینا خیال آتا درشانی ع کرسا

نوشته کیک:

"ہالو یا ہلوبڑی گیت ہوتے ہیں جو شاد
مانی کے موقع پر گاہے جاتے ہیں، شادی
بیاہ کی اس شاعری کو عورتیں کورس کی انداز
میں گاتی ہیں، ہالو میں دہن کی خوبصورتی
سکھڑپن اور دوسرے اوصاف کی تعریف
بھی ہوتی ہے اور داماد کی صحت مندی
بہادری، نشانہ بازی گھر سواری اور دیگر
مردانہ صفات کی توصیف بھی۔"
حصی حمیرا (2007ء-61-60)

(مری، 123، 2014ء)

دوا جوالہ غاییان دا حقیقت پاش مریک کہ
"ہالو ہالو" براہوئی و بلوچی زبان اٹ
خاص ڈٹ برام آتا موقع غا پانگلک،
اکیدمی کوئٹہ
ہر قوم آر زبان تیک سفت نا لوز آک
جتاجاٹ، وے ہالو ہالو نا لوز ہر ٹھپو
بلوچی ساڑی ۶۔ ہالو ہالو نا داشیر اٹی
پدریسہ ساڑی ۶۔ قلات پاشرز مستوگ
برامی نا سفت و ادا ناز پیانی یاں کنگ تون

HAFEEZ ULLAH

Graphic Designer

+923003705655
hafeezullah2022@outlook.com
New Killi Bangulzai, Sariab Road
www.behance.net/hafeezullah01

Contact for any kind of design for your events , ceremonies , functions
advertisements , restaurants, festivals and education-related-assets !

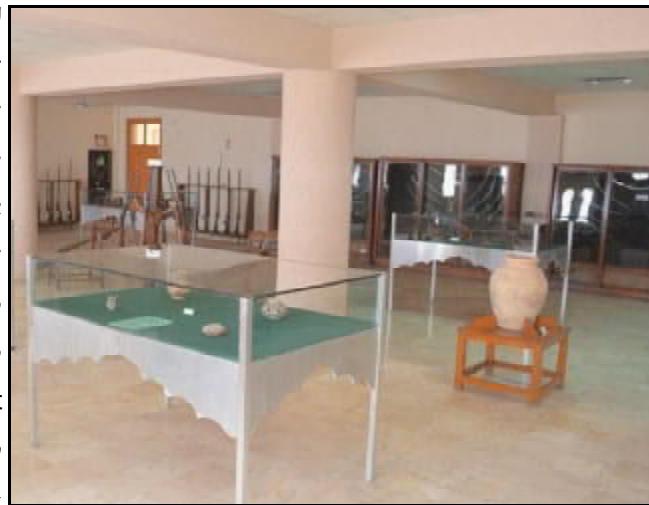
www.behance.net/hafeezullah01

Check out design ideas and samples at
www.behance.net/hafeezullah01

میوزیم، سبی میوزیم، تربت میوزیم، گوادر
میوزیم آرکیا لوچی ناراداٹ بلوچستان نا
مکن آپلچر خوندی Display کنگ نا
شمعی رداد کاریم عبا کرے۔

دا میوزیم آتیان بیدس بلوچستان اٹ
گڑاں پارائیٹ غمیوزیم هم اریر۔
ہر افت بلوچستان نا شعوری آباتیک، وکلپر

تون مہر و مریبست نا شاہدی ع ترسا جوڑ
میوزیم نا پڑا ہم یورپ چ آدنیا گان مون
کریر، کن کن زباد میوزیم مستونگ، میر محمد
اضل بنگوئی میوزیم دے لکھی بائی پاس
کوئنہ، گدان میوزیم دشت، وداکان بیدس
اس پارائیٹ غمیوزیم اس جمال
مری میوزیم سبی و ایلو جام درک
میوزیم گولی مار چوک کوئنہ ارے۔
ہندن بلوچستان یونیورسٹی ثی
بلوچستان اسٹڈی سٹرنکنڈ آن اسے
میوزیم اس 1997ءی جوڑ کنگا۔
دا میوزیم اٹ بلوچستان نا گیشتری
دمب آتیان کشوک آ گڑاک
Display آک Object
لی Neolithic آن بلیس برٹش و
خانیٹ دور اسکان نا گڑاک سائزی

گیش ع۔ دن کے فرانس نا میوزیم زی ہجباٹ دا Heritage نیست و
غ۔ دا میوزیم اٹ بروک آ گڑاک گیشتری
میوزیم آیورپ Musee du louvre نابود مس۔ ہرنا نہادی آ گڑاک
لیکی تروک، و گڑا اس تا بھاٹ ہم بلوک
اش تینا مٹ تینیٹ ع۔ ہندن برٹش میوزیم (Antique) آک گم و گار مسر، و بھاز
اریر۔
ہم اسے بھٹ غمیوزیم اسے۔
مہر گڑھ میوزیم اسے۔

اگن ایشیاء نا کنڈ آہرن تو داریجن اٹ بلوچستان اٹ آرکیا لوچیل اوکیو میوزیم
اوکیو میوزیم پیشل میوزیم ٹوکی، جاپان اٹ
جوڑ منے۔ داکان بیدس بر صغیر نا Aurel Object
میوزیلچیل ہسٹری اٹ اوکیو میوزیم ٹکٹے
میوزیم اٹیاٹی جوڑ مس۔ داکان بیدس
مہر گڑھ میوزیم نا گڑا تے اوکیو وارسی ثی
وکٹوریہ میوزیم کراچی ٹی 1851ءاٹ جوڑ
کنگا۔ برٹش دوران دا میوزیم ولدا گم گار
کرے۔ او Neolithic نا ٹرم ع کاریم
مس۔ دا میوزیم نا مکن آ گڑا اٹ ایں۔
مہر گڑھ میوزیم محودا لخن نا پانگ ناراداٹ
داکان 20 ہزار Object پیشل میوزیم
آتا چیز درک متوا۔ ہندن اپریل
جیتن ناسروکی مہر گڑھ نا دمب آتیا کاریم
کراچی آ گدری فنگا۔ ہندن ارا سال
اث لاہور میوزیم 1864ءو پشاور میوزیم
تاباٹ 1974ءاٹ کرے۔ مہر گڑھ سویلی
مت سیکڑی چلچھ نظر بلیدی و میوزیم
بلوچستان نا میوزیلچیل ہسٹری ہم برٹش
کیویر چاوید مدب ع کہ ہرنا دو ہفت ہزار
دور آن بنا مریک، ہر اتم کہ میکو ہن میوزیم
Object آتے پدی اتکا، و مہر گڑھ
میوزیم اٹ خوندی کنگا۔
1900ءی جوڑ کنگا۔ ہر اٹ بلوچستان اٹ
میوزیم جوڑ کنگ نا دود بنا کرے۔ کوئنہ
(برجاء)

پٹ و پول

”مہر گڑھ میوزیم“ (Mehrgarh Museum)

لوزمیوزیم نا پن و پنچ:-

لوزمیوزیم یونانی زبان نا ہو ”Muses“

آن ہلکنے، ہرادے

of Muses ہم پارہ۔ ہرنا مطلب

Seat of Muses ع۔ دادے بھاز آ

زانتکار آتا کنڈ آن

(Nine set of sister Muses

آرٹ انا سوب آن

godesses) (Philosophical

پانگنے۔

پری ہسٹری نا زانتکار آک دادے ع

میوزیم اسہ فلاشیکل ڈا ادارہ اسے۔

میوزیم نا پن آکیرے۔

ہرادے ایزو نا بندغ تینا باوہ پیرہ

میوزیم نا تاریخ:-

میوزیم نا بندو بودنا برواد (Ancestor

چاہناری دوئی سیک۔

انسان ڈمکن آکاریم اٹ بروک آ گڑا تا

رکھنا سوچ و خیال ہموخت آن بنا مس۔

Museum) ICOM (

میوزیم نا زانتکار آتا پانگ ع کہ میوزیم نا بنداو ع

تعارف ع دن کرینے:

Tukhok آ Empirre “A museum is a

Nebuchadnezzar not-for-profit, permanent

کاریم ع ششمی صدی مسٹر مسچ ٹی سرتے۔ دا

بادشاہ مکن آ گڑا Antiquity تے کجا

کرسا خوندی کرے۔ ہندن مون مسقی

مشٹی صدی مسٹر مسچ ٹی

Larsa conserves, interprets

Mesopotamia and exhibits tangible

(old Inscription) آتے خوندی

کنگ نا سدھ دوی مس۔ ہندن ہندادور

Ptolemy اٹ مکن آ لکھوڑ

Soter اسے میوزیم اس

Museum at Alexandria foster diversity and

پن اٹ جوڑ کرے۔

اگن میوزیم نا دپڑ ع ہن تو نے اوکیو

Munich recoreded میوزیم communicate ethically,

Museum نا ڈاٹ دو بریک، ہر اک

1767ءاٹ جوڑ مس۔ بھاز آ زانتکار آتا

پانگ ع کہ دنیا نا اوکیو recorded communities, offering

میوزیم Tradescantianum varied experiences for

ہر اک 1656ءاٹ انگلینڈ اٹ جوڑ

کنگ۔ ہندن میوزیم ع مون مسقی Elias reflection and

Ashmale ہلک۔ دادے knowledge sharing.”

آن یکن ہر سال 18 می نادے ع میوزیم نا Ashmale Museum نا پن ت۔

چہانی دے انا راداٹ اڈایک۔ ہسٹری و دا 1683ءی ملکوں کن اوپن کنگا۔

جاج

”تھکیر“ اسے حاج اس

کتاب آک شیبک منگ کن کسر اٹ
اری۔ او فک ہم شیبک مر سادب نازیب
جوڑ مرورو۔ خواجہ حاجی شاہ بیگ شیدا نا
شاعری لی نے اسے دخت اٹی بھاڑ چیک
دو بریہ۔ اونا شاعری لی دین دوستی، وطن
دوستی، مہر و مریبیت، تپی لی اختلاف توں
اختلاف، تینا گل ز میں توں مہر آسان آلوز
آتیشی شونداری والی نا کلہو آتا تالانی نا

رگ آک ہم حاجی صاحب نا شاعری لی

غنتگرہ۔

کتاب نا تقریظ اٹی پنی آ شاعر ادیب

دانشور خواجہ محمد رحیم ناز ”راج“ اسرا جال

اث حاجی شاہ بیگ شیدا نا شاعری والی

لاجی تا ستائے کرسا نوشته کیک کہ حاجی شاہ

بیگ شیدا صاحب عہم اللہ پاک دا کمال ع

تنے کہ اونا شاعری لی جا گہ بھاڑ

جن باتی کیفیت خنگک، اونا شاعری نالب

لباب ہندادے کہ او تینا مخلوق آن بیدس

راج اٹی انت اس کہ بے انسانی، ظلم و

زور اکی، مخلوق نالکڑی، بے گذری، بت

شپادی نا ٹھیک آ روح ع خنانے، او فیا تینا

زیبا غا لوز آتیئی نگاہ تھنانے۔ حاجی شاہ

بیگ شیدا نا شاعری نا اسے بتاؤ وڑا سے، ای

داہم خناک کہ تینا شاعری لی بر اہوئی زبان

نامہ ملکن آ لوز آتے ایسے ہر کہتا پوکن آ

چین آن گیرام ہنا نو پیا پہ مفسرتا۔

(مرجاع)

بیت کنگ، ہندن اونا علم انا علمی و فکری

کتاب نا نہاد چار سدر پی ع، ای تو پاہ و خوت اسکان علاقہ نا چندی شاعر ادیب

کشمی آ سرمنگ کن کون آ کم علم آ بند غنا کہ دا کینی و نگ دتی نا و خت اٹی اسے

خواجہ غاتا شاعری والیو نشی کتاب آتے

کیک۔ او فیا سرسمی و شاد کام نا کسرتے

وس انا ہیت اس اف۔ وے اونا چین آ غریب و بے روزگارہ شاعر ادیب اس دا

شیدا کرسا ہن۔ و افتا آب و کاغد

عیونی و ادبی کڑ دا ناستائے کنگ و راج اکن اونا

بیدس شاعر ادیب ایلو سیاسی، راجی و قبائلی کروک آ ادبی خدمت آتے ایلو بندغ

راہشون آ تینا بار راج انا اسے چین آ آتا مون آ انگ کننا نہا ہندن کل انا سے

راہشونی اس کنگ توں اوار زندان اس دودو ادبی گزمواری اسے، ہندسا سوب ع کما دا

آتے سدا ای سلامت و زندہ خنگ نا ہم کاریک کن گیک کریت

زمواری تے تینا کو پہ غایتا ہر فسار ج اٹی خواجہ حاجی شاہ بیگ شیدا نا شاعری نا

بے مٹ کڑ دا ادا کرسا کیک۔ ہندن کتاب ”تھکیر“ یک سد و چل و قیچ پیدا

راج انا ہم زمواری مریک کہ او فک تینا تالان ع۔ کتاب نا پن ”تھکیر“ ٹائٹل ا

شاعر ادیب دانشور آ تا قدر ع کرسا تینا راج سر پنے ع تے رحیم زام جوڑ کریتے۔ دا

انا تینا زبان نا شاعر ادیب دانشور خواجہ کتاب 2022ء اٹ شیدا کرسنے، دانا

نہاد ع چار سدر پی خنگ کانے۔ کپوزنگ نا

نمائی بولی بر اہوئی زبان و ادب آ خدا زمواری تے شان کپوزنگ ستر سرستے۔

تعالی نا سے حکومض و کرم اس دا ہم ارے و یونا یکٹ پر ننگ پر لیں زوکی رام روڈ کوکہ

کدا زبان ع پاروک آتیش خدا تعالیٰ بھلو دا کتاب نا شیدا کاریک نا کاریم ع مرستے۔

کتاب نا ٹائٹل بھاڑ چکنی اٹ جوڑ کروک

عالم دین شاعر ادیب دانشور، سیستان دا، صحافی، حکیم و راہشون ودی کریتے۔

ع، دا کتاب نا یہا یہا ع زیبات کریتے۔

اٹ او فک ہور تیا حساب منگ یا اسے داڑا اسے پیر مر دا دے ٹک نا کنڈ آ

نوشت اسے ٹی او فک کل انا پن تے انگ مون ع ترسادے انا روشنائی، مش و بوج و

بند ناوں و واک آن پیشان ع۔ ای اینو ڈغار درخت آ تینا بھاڑ تھکیر اٹ ہر سا

داڑتے تینا مہربان آ خفیحت چین آ شاعر، خدا تعالیٰ نا قدرت آ تینا غور و فکر کنگ ع۔

ادیب آماج ادبی دیوان مستوگ نا صدر دا کان بیدس کتاب نا یہا ٹائٹل ع ”جہد

خواجہ حاجی شاہ بیگ شیدا نا شاعری نا انا چیدہ“ نا سر جال آ پنی آ شاعر ادیب

شیدا کتاب ”تھکیر“ آ بیت کیوہ، نوشنا کر خواجہ حمید عزیز آ بادی ہم تینا نوشت

ک حاجی شاہ بیگ شیدا ہم مستوگ نا ہم اٹی خواجہ حاجی شاہ بیگ شیدا نا ادبی کڑو

باقی تینا ع کہ ہرا زبان، ادب، راج انا راج اکن حاجی صاحب نا کروک آ

خیز خواہ اسے۔ او نا دا کتاب ”تھکیر“ آماج غذمت آتا ستائے کرسا حاجی صاحب نا

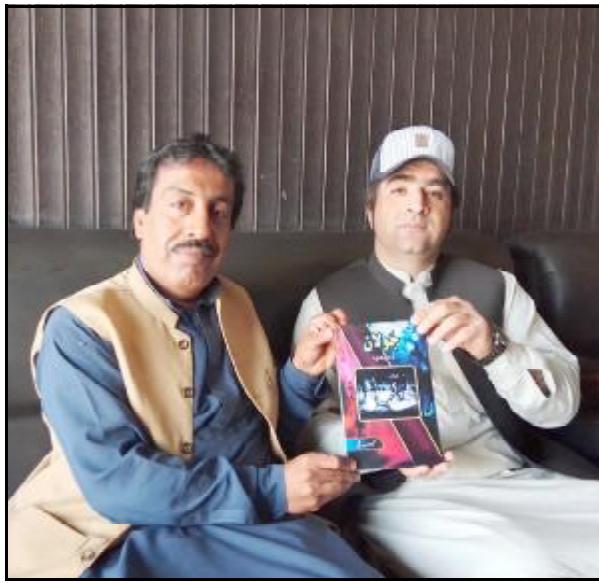
ادبی دیوان مستوگ نا تله غان شیدا اکن اسے گچن ٹکا ہو اس گوندانے۔ کتاب

زیبائی بخانے۔ حاجی صاحب کون آ اٹیں یک سد و ہمیں زیات

ادیب، خیال و فکر نا خواجہ غاتا علم و فکر آ چندی سر جال آ تینا نوشت اری۔

جاج

”جولان“ ناخواجہ

ارامشندگاہ جو شایگاہ، ”بہا کپھ غیرے“

تینا دھرتی ناخیس و پیش تابے وارثی اٹ مقدرنالکیرے
تینا خناس خن تینا دن انکاخواجہنا خیال اس:

”کنا خیس تے دنگ اُس نواب عیا کہ میرے
کنا گوارد اٹی نا خنک ء سخن فی موچڑتے
نی سی پیک اٹ کئے ریفیس اسیکا ہر فی دریعے“

کنا چوچو تے معصوم آ“ ایڑھا سے نابے وسی نابرواث ظہور صدقیق
جا گا کہ اس ظہور صدقیقی شاعر آتیاں ہم گلہ جا گا کہ اس نوشتریک:

دارا رے او تینا خیال آتا درشانی ع داوڑ ”ہرانا اہم ع دیرہ است آ
کیک: امر ایڑھ اس کہ زار زار ہو گک

”دا نے پان بھلو شاعر اُن خنگ اُس حالت ع او نافی یا رب
لکھنے دیوان بھلو شاعر اُن امہ دا لمہ اس ہر وار ہو گک“
منہب ع لیڑانہ لوز آئیٹ اسہ پین شعراء فی ظہور صدقیق نو شستہ
گوہنہ ایمان بھلو شاعر اُن“ کیک:

اینو پکہ ناسر کارنا نا تریک ہر اک مخلوق ع ”میل اٹی جولان نامس زندگی نے آن پد
است ترخ کریو اوفا درشانی ع صدقیق نابریک است آ محبت غلغلو ہر خن ع
جا گا کہ اس داؤڑیک:“

”کنا پین بلوچستان بیوس است دن بانی بریک نا پن ع کس اس ہلے“
کرو ع دیر کن کن پا ارمان بیوس اینو پکہ نادور و باری اٹی کہ سو شل میڈیا مخلوق
نے بچلی گیس نئے کہ دیر کن توں ناخخت و دہن آتیا کوہے کریئے و دن اک
ہرا سے غم ہرا اف کن کن دیل اس“ بے را روی نا گواچی ع تحقیقی عمل آن مرء۔
اس پین جوان خیال اس:“ دن انکا چا گرڈاٹ ظہور صدقیقی تینا شاعری

”ہر اڑے است کشک گام کا ہک توں عمل ع برجا تھانے، اوس ریاب اٹ
کہ محفل چس کرے زو شام کا ہک ادبی آ جلس آتے برجا تھانے، ہر اک بھاز
مو چا ہوک ء کس نی ہیت کپہ جوان عمل اسے۔ دا اونا ار گیکو کتاب ع
گھین آ ہیت و گپ نا تام کا ہک“ اوہیت ہندادے کہ مون مستی ہم او ہندا
جا گا کہ اس تینا و دن اتے بیدار کنگ و تینا عمل ع تیز کرسا شون و شرحدی نا گرخ آتا
زمواری تے پہہ منگ نا بارواث نو شستہ باہت قلم ع کاریم اٹ اس اکرو ے۔“

کیک:

چ آ بلوجستان نا خلق خلق اٹ درست احمد شاہواني آنبار مونی بربر، و تینا بولی نا
مریک۔

شاعری اسہ خدائی ع داد و لا ٹھی اسے۔
بھاڑ ہندن ہشا عمر مریدہ هر افشا شاعری قوم بدی ع کرسا اوفا کتاب آتے شہینک کیر، و
ہر اک بھاڑ کم بندغ ع نصیب مریک۔ شاعر انا جزوہ غاتا تر جمانی ع کیک، و ظہور صدقیق زبان ع مون موتی شون تنگ کن تینا کر ڈع
تینا دا پار اپار مریک آبے انسانی، ظلم، ناشعری اٹی ہم دا گڑا جا گہ جا گہ خنگ۔ ادا کیر۔

شاد کامی، خرینی تینا قلم نا کمک اٹ تینا اینو پکہ نا دور و باری اٹی کہ ہر گڑا نا نرخ ہندن کہ ای مہالو پاریٹ کہ ظہور صدقیق نا
خیال آتا درشانی ع کیک۔ آک آسان توں ہیت کنگ ء اسے گڑا شاعری اودے چندی ایوارڈ آتا خواجہ ہم

ہر اک شاعر آک کہ تینا ڈغاڑ توں مہر کیرہ اومی کریئے، دن کا ونا شاعری اسے:

”دھرتی نا زیبائی و داڑے مریک آ کسہ شاعر اسے کن تینا کتاب ع شہینک کرنگ“
بھاڑ مشکل بلکہ ناممکن ہکاریم اس مسے۔ ایلو جغنا چنڈاں ڈھارا سے تے
آتیئی اسہ قدرتی ع نہیں اس ودی مریک، گڑا توں اوار کاغذ نا نرخ آک ہم دے ڈڑوک ہجگ اس تر ڈوک ع کٹ اس
ہر اک هر اسٹ ع تینا پارہ غاجگ، وادو دے پدے بڑا ہنگ اٹی۔ ہندن انکا چندی ڈھارا اٹی تے کراس تے چنکو
محجور کیک کہ ادادے خوانے و بنے۔“

”ڈڑا ایل آک ظہور صدقیق نا مون آتینا خوامت ڈوار کچک ء
براہوئی بولی اٹی ہم ایلو زبان تینا بار پنی و کتاب ع چھاپ کنگ ناخخت آ بال مسر
لاس ڈھاشاعر اری ہر اک تینا مٹ تیٹ ء“

”کل آن بھلا دیل شاہی پاولی نا نسک، پدین آگھوں اٹ کہ درخت اسے ہم
ملا مزار بدوزی مرجے اوڑان پد بر وک آ ہرادے کہ بلوچستان نا پنی آسیاست داں
شاعر آک، یا اینو نا ورنا شاعر آتا ہیت بر اہوئی زبان توں مہر جنگ آ سریاب نا
مرے تو اوتارنخ اٹ تینا پن ع تینا لوز آتا کماش، بلوچ سیاست نا نن پانگوک پاری
راتی اٹ نو شستہ کر بینو۔“ وار دہن برجا
با سک ملک نصیر احمد شاہواني پور و کرے۔“

”ظہور صدقیق ہم لئی دھرتی نا اسے گھین و جشن سریاب ناخخت آ ظہور صدقیق نا
ہنین ڈھاشاعر اسے۔“ ہر انا لوز آتی زندانا کتاب ”جولان“ ع شہینک
ڈکھو دیل ظلم انابرخلاف زندہ ڈتوار پاں،“ کنگ نا پڑو ع کرے، و بھاڑ

لہ دھرتی توں اونا مہر جا گہ جا گہ غا اونا کم و خخت اٹ تینا دا قول ع
شاعری تیٹی خنگ۔“ زندانا ہنینی و خرینی پور و کرے۔“ اونا مہر بانی
تے خواجہ تینا قلم اٹ لوز آتا زبان اٹ تینا اینو ”جولان“ هر اسے
جوان ڈھ زبان اس بخشانے۔“ داڑان اونا زبان دوست آسگت نا دو آ ریگا۔“

”خوری نادرشانی پاش خنگ۔“ بر اہوئی زبان تینا ایلو
تیکین اٹ ظہور صدقیق نا پن بر اہوئی مہر بان دزبان نا قدر داں
خانوک و بونک آ تیکن پسکن ع پن اس آ تینا ہندرا اوہیت ع خنگ
اف۔“ کیسٹ نادیا غان ہلیس تے اینو اونا کہ او تینا اومی کریئے آ بولی ع مون
کتاب ”جولان“ اسکان او تینا شاعری اٹی مسی دنگ کن ملک نصیر

ہنگ اُس کے اناگت او ہے دکان اُٹی
کاریم کروک آسٹر کو عختا۔ اول توادے
باور بتاو است اُٹی پارے دا کنا وہم اس
مرد، اکی اودے بھاڑ سوچو، ہند اسوب
آن اودے خوہ۔ ولے او ہرام کہ خوک
بس ہرا کہ جائی راستی اُٹی او مسٹر سلوک ع۔
پر آن چنگ اُٹی ع، تو او مسٹر ناری آبیں

سلیں، اودے پارے برگاڈی اُٹی سوار
کر، ہر اگ کاس اسی سر کیوہ نے۔ اول تو
مشرمن مس، پارے ای بفرہ کنا گاڈی
بریک، ولے حاذر شاغا پارے برائیں
پانگ اُٹی اس، سما ف ہرا وخت گاڈی
ملک یا ملپک نے۔ مشر سوچ کرے
پارے راست پاسہ گاڈی ہرے کرو پر ہم
دا سزیات متگ ع۔

مشر بس سوار مس تو حاد بھاڑ خوش کس کے کنا
بے قراري ناسوب ہند اسکے دا توکن توں
اور تو لوک ع۔

افسانہ

بے قر بھر آفیصلہ

10 میکوپنہ غا برجاء

شریف بھاڑ غریب ہند غ اس اسکے، تینا
وخت ہمزوری کریکہ گدری فیکہ، اسے دے
تینا سنگت جمال توں تو لوک اس، جمال
اوے پارے ”تا است آبریک نے تینا ابا
ع پکا پاریسے کے اسکول خوانوئی ع، ولے نا
بانے الیک، پاریکہ دا اسکول خوانوں
انت کروں؟ نن غریب اُن، تینا مزوری
اس کیں، وخت ہگدری فیفن، خوانگ نا

شریف ہم بھاڑ خوش اس، کہ حاد ناخانگ
دوں دے آن پد کمپنی والاک جمال ہپاریکہ
حاد نوکری منے حاد ع پا، برے کمپنی اُٹی
اوے انت پروواہ کہ جمال توں ملاقات
مرے یامف اتو تین کن پین پوکن ء
کاریم کے۔

جمال حاد آن متنی ہلک، پارے
نگت جوڑ کریس۔

رفیق شاد

”جی او جمال جوان یات عکنے۔“
جمال شریف ہ سلاہ ترسا پارے
کریکہ۔ شریف نازندگی پچے آسرات اُٹی
”شریف اُنی تینا ایلم ناما رحاد ع اسکول اُٹی
بوس۔

داخل کر، داسہ خوانگ ناتے وخت ہم جمال گیشتری دئی اُٹی مسکے دے ادوا رنا
ارے، بھلن مس دوٹی ہم بیک نے۔“ عید آہنڈاڑے کس کے واپس بوس تو
شریف دا بیہت آن خوش مس پارے ”نی شریف ناما لقات جمال توں مس، جمال
جو ان پاسہ ای خوانگ کوتٹ، داسہ ایلم نا ارفے ”انت حوال ہجمادنا؟ انت کیک،
مار ع تو خوانقو۔“

جمال پارے ”اوہلہ نا ایلم نا کزیت آن پد اُنی ع؟“
تو حاد نابا وہ فی اس کنا سلاہ ہندادے کہ شریف پارے ”ماشاء اللہ منه وخت
کرے، دے ارت اُنی دئی آراہی مس۔“ توں بھلو وخت اسے آن حال حوال کلتے،
داسہ جوان ہ اسکول اسے اُٹی داخلہ مریک، خوانگ تے پورو منے، بھلا شار
شریف ہم بھاڑ خوش اس، حاد ع ایر پورٹ اُنی تھیزے نوکری تے منے، وخت اس
کرتے۔“

شریف پارے ”جی او۔ جمال! امرکہ چھٹی تیئی نئے آبریک۔“
جمال پارے ”ای عید آن پد کا وہ دئی آ،
اسکول آک ملکا تو شریف حاد ع اسکول
اُنی داخل کرے، حاد خوانا خوانا بھلن ایتے، ای تھیزے کاریم ایٹ خلفوہ تے،
دوٹی بس، او مدان مدان آشریف اس تے
مس، تینا اسکول نا خوانگ توں اوار ایتے بھاڑ جوان مریک۔“ شریف
کاریم کنگ نام ع ہم سر موسک، دے جمال نامن ع ہرف، پارے ”ای حاد
خوش اس، او مہالا و آن غریب ہ چناس اس،“
شریف اسے دے ہم حاد ع کاریم کن ع پا وہ او تینا کانڈا تے جوڑ کیک لیتک
غربی اُنی خوانا س، داسہ بھاڑ پیسے ع خنا تو پا کو۔“ شریف تینیت حاد ناخانگ ناچنے۔“

خوش آتے ہر فیکہ، او خواہ سکے کہ حاد بس جمال ہم عید انا چھٹی تیئی خلق آ بس، تو
خوانے، ای ہروڑاٹ او نا ضرورت آتے شریف حاد ع پارے ”عید مبارک کی
ہن تو اودے شاپنگ والا دکان اُنی کاریم ملک کن تو چوکیدار جمال ہ درگہ غان
پورو کروٹ۔ بس اونا خوانگ خراب جمال نا خلق آ کان، ہے دے نا بھاڑ پلتس،
بنس، ناما لقات حاد توں دن متنگ مف۔ شریف ناتینا خوانگ ہم ہند اکاریم ار فیکہ۔“ حاد و شریف ہنار جمال توں
و مزوری نا سوب آن متنگ کویس۔ او عید مبارکی کری، تو جمال حاد ع پارے
نخان ع ولد اسکنگ خواتوکہ۔“ کاغذ آتے تینا کنے ایس، ای دئی نا مہالا بار در گہ غان واپس کننگا۔ تو جمال
اخیر منہ سال اُنی حاد شارنا یونیورسٹی آن کمپنی سے اُنی نوکری کر فنک نا کوشت
تینا خوانگ ع پورو کرے، حاد نا ڈگری کیوہ۔“

افسانہ

خراب

شروع کریت، پدا ناس کریت، پدا چلم
کنگ ع شروع کریت۔ اللہ کے بنجے،
اسے وخت اس اراء، مسے وار شراب ہم
کنگ۔ او ہم اسے وار آنہ پلش پش آ،
وخت وخت آ۔ پدا ہرام پھے مست داکل
زار و خراب ہے، تینے او قیان کشاث، اسے
کنڈ کریت۔ اللہ غان دعا کریت، اللہ

کنے والعن آنچھ۔ اللہ دعا کنا قبول
دے موں آ مانڈیر و چنکا مار غلیل، اونا
ع پارے ”جعفر جان بٹے دیر اس ات، و
ئے دنیا۔ سیال ٹوئی کرینو کنے۔ خراف
ارائی تاتا تاج بی تو لوک تسر۔ مانڈیرنا
کرے، شکر ہے اینو دادے موں آ نا
مون قطب، غلیل نامون دے نک و تاتا
کرے لش مس ہنا، جٹ اسے آن پد بس
تو سفت، پچ کپر۔ اللہ پھینے کئے، و انشاء
تاج بی بی نامون جاندم نا پارہ غائس۔ دیر لگن۔ پدا چادان ع
او فقادر گنا مون دے نک نا پارہ غائس۔ ہرفے دیر شاغا خراختجاتے۔

او قتا درگ غان ارائی تا بندغ ہنو س تو
کان لج، ار۔ نے سا ع ابانے آ اجھنی
کریکے، کس اتون نے الیو کے۔ نے
گوازی کن ہم الیو کے۔ او نے خوانگ
خواہ سکے، خوانے تو سکی، ولے نن اون
خوانگ تون۔ نن گیشتری دا تکہ پیش نا
نذیر ع کتے کرے، پارے ”جعفر ع“ ماما
چا گڑو، ای اف بندغ پیش نا چا گڑو ای
نذیر پدی چک حلق کئے خنا پارے، پا ہک موڑ سیکل ع تیل شاغوہ وار اس
کیک۔ گزان مشکل اٹ مریک۔ اسے او اخھے تینے تو رک؟ چا گڑو ہم بندغ ع
خراب مرے، وخت وخت تہہ انا چا گڑو دو
”بچراٹ جعفر جان، بہ کے نے اللہ
تیخواہ غا بندغ انت کنگ کیک۔ اللہ خراب کپک۔ ہرام نن تیخت خراب
ایب کیب ہم بندغ ع خراب کیک۔ بابا ہم
اٹے۔ ای پاریت، ”تو ش خیر اٹ
کن پیلس خواہ۔ ای دا خپیسہ ہر اکان
ہدایت کے تا تینے چار، پھے مری، تینا
مریزہ گڑا پانہ سنگت آتیون تما خراب مس،
اسہ ہندا تیخواہ غائس۔ ولے شکر ہداسن
ماما“،

مانڈیر پارے، ”کنے آ بیخش نت کنا
ہر گڑا ہنا کپیں مس۔ گرانی ایکا۔ قیمت
خاچانے نامون آ بش منگ کپرہ“
آک ہندا مخہ بڑز ع آسامان توں ہیت
تکہ گزان تا مرے۔ رزق، روزی
توک آ رب ع۔ ہر کس ناقصت تین
ای تینا پاونے، نے تو جوان ساعے ای ارا
جان! ناہیت آک تو غل انداچ ہے، ولے
ای پاریت، ”بچراٹ سما تو ش مسلک اس
توں۔ لب ہندا مخہ بڑک اٹ۔ او ہم
کیہ۔ مشکل اٹ گزان مسلک ع۔ او ہم
تیخواہ ع تینٹ کشر۔ سلیس ہیت
ارائی ہنٹ خراب مس۔ اللہ بیخ کنالا
لیں۔ نوش جان کریت، پدا ماماغان مولک
تاتا تاج بی بی مون آ کنابش مس، دو ہکنا
موباکل آ بلہ تانچ ع تا دارے۔ پدا پیش
ہلک، بچراٹ پارے۔ خلیل ہم بش مس
اسکان خاچہ۔ بش مسر، باخو ہلکر پدا
اتے تے۔ وکم و جوان کاریم اٹ اتے
منڈ آتے میلہ تو اوفتے ای ہرفیہ، اندر
ہندا توں دیگرنا آذان مس۔

دو ہکنا ہلک۔ تو سٹ پیا بچیر مس۔ ماما تا
خپہ تا ہر انگ گم مریہ۔ نے دین نامسر،
تے، نکان خاچے تغ ع تینا پورو کے۔ اللہ
کشاث تا۔ پدا ہندن مس پان کنگ ع
☆☆☆☆☆

جعفر پارے، ”ای پیشیم آن پد مانڈیر
اس تا ارغا ہنٹ۔ میل انا دیک تسر۔
درگہ ع تا ٹکلیفیت پدا ارائی تا پتیریگاٹ،
او قیان کس ع تا دا وخت آ توٹ، کس تا
درگہ غابرے، انتے کنن اسہ شار، گلی ٹی
ریتکنے، شکر ع دان ہچ ہمسکلے اس اف۔
ای کرار آ درگہ ع تکلیفیت، کا او بیدار مریر۔

خواہ، کئے دولت نا نشہ لگا، ای گیرام
دائرے شریف اس تا ہمسائے کس۔ پری و
ترسا کریکے۔ کمپنی ناماک ع دے اس دا خبر
تما کحمد اکمپنی نیخان تنس دا سکان تیگ
کریت، کہ ای دا خس ترقی کریت، ای دا
داکان پد حماد و پری نا مہر و مریبیت نا
داستان بنا کرے۔ حماد تینے تو دنیا ناکل
آن پین وڑا سٹی پین کنڈا سے آ تینے
کشار، اینو سکان پری و فاقع ناجر تھوک
آن خوش بخت انگ بندغ تکا کے۔ پاریکہ
آن بھاز بھلو خطا اس منے، کئے معاف
کہ، اس ای مریپوری مرے، نادیا مرے،
کو کو، پدا جمال و شریف حماد ع جیل آن
کبو۔ پدا جمال و شریف حماد ع جیل آن
ہرا وخت دا ہیت شریف و جمال ع جرم تا ک
او تینا برام نا تیاری ع ہم پیش مارکو سے توں
عشق اٹی پاریکہ پری کندا دنیا، پری نا ہر
کریس۔ او تین فاقع کس، او دا دوست و
حmad دزگیر منے، جیل اٹی ع، تو او دوک حماد نا
خیز جنابنگ کن ہنار حماد بھاز شکی کس، او
و بھلو بھلو فاؤ کریس تو ہندا سوب آن حماد
کشتفنگ کوس، تو دو خالی پدی بسر۔

کمپنی ع ہم بھاخنخان تیگ اٹی کس، او کمپنی
محبت تو فاقع کس، حماد ع تو پری تین کن و
شریف آن یکا معانی خواہ سکے، او پارے
ع کشتفنگ کوس، تو دو خالی پدی بسر۔

محبت کریکے، تو حماد نا محبت آن نمن مٹنگ
ٹی فراڈ کرسا بھاز بیسہ جو کرسا پری نادوئی
فاقع کن کاریم اٹ انگ کس، واپس فاقع
ای معانی نا لائق افت، ولے ای معانی

ہم کو کہ، انتے کہ او دے تو پیسہ ضرورت
تما کحمد اکمپنی نیخان تنس دا سکان تیگ
فاٹ داڑے بیگ کو توں، اگک برو سر تو
داکان پد حماد و پری نا مہر و مریبیت نا
داستان بنا کرے۔ حماد تینے تو دنیا ناکل
پین اسے تر فے۔ حماد ع دزگیر کرفے، پری
کشار، اینو سکان پری و فاقع ناجر تھوک
آن خوش بخت انگ بندغ تکا کے۔ پاریکہ
نابلنگ نا کوشت ع کری، ولے پری دنیا م
کہ، اس ای مریپوری مرے، نادیا مرے،
کبو۔ پدا جمال و شریف حماد ع جیل آن
ہرا وخت دا ہیت شریف و جمال ع جرم تا ک
او تینا برام نا تیاری ع ہم پیش مارکو سے توں
عشق اٹی پاریکہ پری کندا دنیا، پری نا ہر
کریس۔ او تین فاقع کس، او دا دوست و
حmad دزگیر منے، جیل اٹی ع، تو او دوک حماد نا
خیز جنابنگ کن ہنار حماد بھاز شکی کس، او
و بھلو بھلو فاؤ کریس تو ہندا سوب آن حماد
کشتفنگ کوس، تو دو خالی پدی بسر۔

کمپنی ع ہم بھاخنخان تیگ اٹی کس، او کمپنی
محبت تو فاقع کس، حماد ع تو پری تین کن و
شریف آن یکا معانی خواہ سکے، او پارے
ع کشتفنگ کوس، تو دو خالی پدی بسر۔

محبت کریکے، تو حماد نا محبت آن نمن مٹنگ
ٹی فراڈ کرسا بھاز بیسہ جو کرسا پری نادوئی
فاقع کن کاریم اٹ انگ کس، واپس فاقع
ای معانی نا لائق افت، ولے ای معانی

بے تر برط آ فیصلہ

..... 9 میکو پنغان بر جا

کہ، اس ای مریپوری مرے، نادیا مرے،
کبو۔ پدا جمال و شریف حماد ع جیل آن
ہرا وخت دا ہیت شریف و جمال ع جرم تا ک
او تینا برام نا تیاری ع ہم پیش مارکو سے توں
عشق اٹی پاریکہ پری کندا دنیا، پری نا ہر
کریس۔ او تین فاقع کس، او دا دوست و
حmad دزگیر منے، جیل اٹی ع، تو او دوک حماد نا
خیز جنابنگ کن ہنار حماد بھاز شکی کس، او
و بھلو بھلو فاؤ کریس تو ہندا سوب آن حماد
کشتفنگ کوس، تو دو خالی پدی بسر۔

کمپنی ع ہم بھاخنخان تیگ اٹی کس، او کمپنی
محبت تو فاقع کس، حماد ع تو پری تین کن و
شریف آن یکا معانی خواہ سکے، او پارے
ع کشتفنگ کوس، تو دو خالی پدی بسر۔

محبت کریکے، تو حماد نا محبت آن نمن مٹنگ
ٹی فراڈ کرسا بھاز بیسہ جو کرسا پری نادوئی
فاقع کن کاریم اٹ انگ کس، واپس فاقع
ای معانی نا لائق افت، ولے ای معانی

آک ہندن ہم اریکہ ہر افک اوفیان
نرنگ اٹ سر سہب منو۔

ہر اوڑ کہ بناں پاریٹ کہ انسان اوائل کے
ہر املک، نہب یا قوم آن مرے، اگہ
اوے تینا جان ناخلیس ہر فے یا اوے
پاس اسکا لکنے تواد ”نگ آمد“ بہنگ
آمد“ نا وڑ یوس مرسا جنگ کیک، یا امراء
ٹولی اس کے اوے نظر یاتی فکری وڑاٹ
تینا کنڈ آن کے تواد جنگ انبابت جنک،
وجنگ اکن سبرینگ۔ اسہ وڑ اس تو
پک ع کہ انسان نا هرام پڑھوک مس، تو
اوہم تینا جان انا پرواد ع کپ، وڅنگ
کهنگ کن سبرینگ۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

☆☆☆☆☆

نوشتانک

سودان ناجنگی حالت و انسانی جبر

مطلوب مینگل

پین ول دیچڑو دروشم اس دوئی کرینے۔ آک دا بابت اهم گڑدا سر تنگ
و جنگ اکن سبرینگ۔ اسہ وڑ اس تو

پک ع کہ انسان نا هرام پڑھوک مس، تو
اوہم تینا جان انا پرواد ع کپ، وڅنگ
کهنگ کن سبرینگ۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

ایون دنیا نا چندی ملک آتیئی چندی سوب
آتا د آن جنگ آک منگ اٹی ع۔ جاگہ
اس نظر یہ تو جاگہ کاس مین جنگ بش کنگ
ع۔ ایہن انسان ہر وخت جنگی حالت

اث زند تدیک۔ تھیر پذیری ہندانا پن
ع۔ ہر بدل مردک ساہت اٹی اواسنه اسہ
وڑاے ناجنگ اسے ٹی مریک۔ گرج دا
ہیت اناع کہ چندی ملک آتا نیام اٹ بر جا
جنگ ع تو نگ کن اقوام متھد، امریکہ،
تالان فصلکنے، یا ہیت و گپ نا مک
اث اسہ ایونا موقف ع بنسا پہہ مرسا کسر
اس کشنگ، تاکہ ایونا و بروک آنسان آتا
آجت روشنہ مرے۔ فطرت نا رنگ
بکب و بارود و بدیسہ کی تا گواچی مف۔
بلکن مہرو انسان دو تی نا چا گڑ دفترت نا
رنگ آتے پین زیا کنگ نا سوب جوز
مرے۔

دن کے کائنات چندی بخش آتیئی بخنوک
ع، ہر اڑے چندی وڑا نا، باس، پکلو

بھلو سیارہ، استار، گلیشیر و اوقات تالانی نا
حساب اٹ او فتے اسے خاص ٹیکھنے اسے ٹی

بیان کنگ دا تم اسکا ناسائنسی شونداری و
تحقیق نا را دخت ع۔ اسکل ہندن نا

ڈغار ہرا مہالو آن چندی بخش آتیئی
بخنوک ع، ہر قیمتی سور دریاب، دریاب،

جنگل، مش تاچ جوئی، ریک، وسم پوچا
تلنگ، ول بھاز وخت زوراک آک

ڈغار، والیکہنی چنکا بھلا خاصیت تجوک آ
تینا فائدہ کن نزورنا بر غلاف یا اوے تینا

ہندن آکاریر۔ جنگ اکنگ کن اس ہر فرفہ۔ جنگ
ڈغار آپلکن آگڑا تے بیجاد کرینے، تو ایلو

نمہب، ہم وطن، ہم زبان داڑ سکان کتینا
کندا آسہ ایلو ع کنگ نا کوشت آتیئی
خاہوت والیم تے ہم خلنگ کسفنگ کن

سپادر تینا بار نہار ہم جوڑ منے۔
سنرینگوک مریک۔

مکن آنسان آن بلیس ایونا پوچن آ
اسکل ہندن احالت افریقی ملک سودان اٹی

دوران انسان اسکا ہر وخت او چندی ایون پچہ بر جاء۔ 15 فروری 2023ء

وخت آتیان چندی وڑتیہ جنگ کرنا دے مسلمان کیشتری ملک اٹی اقتدارا
ہنانے۔ بھاز وخت شکار، ڈغار، فصل، جنگ اٹی فوج و پیرا ملثی فورس انا نیام

جنن و تینا بقا کن جنگ کرینے، ولے اٹ بھاوت و داکداری دوئی کنگ کن بنا

ہر اتم کراوز رس نظرت نا کانو دا تے پہہ مروک جنگ خانہ جنگ نا دروشم ع دوئی

مس، و تینے اوقتوں ہم گرج کنگ نا کرینے۔ دا جنگی حالت اچنگ نا کارندہ کوشت کرے تو دا جنگ آک مچٹ شیف کرے، و عنید انا جنگ مکنگ توں ہر توام آ

تمار، کم مسر، ولے انسانی تاریخ اٹی نے کنڈ آتیان کہنی وار جنگ بندی نا پانگا،
بھاز بھلو و بھاز جاگہ چنکو جنگ انا حوال

وے اونا خلاف جاگہ چنگل جنگ کرے۔
چندی ملک آتیئی دو بر کیک۔

افریقی ملک میکیو دا بھلا ملک انا زگزرا نی
نظریہ کن جنگ، حق اکن جنگ، شرف و حالت جوان اف۔ غربی زیات ع۔
بقاء کن جنگ کنگ ہر وڑ اٹ اخلاقی مخلوق ع بند اوی آسراتی تا مہالو آن کاشتی

توارع بگ توں نن خبرنا آب انارادت اوڑے مزہ کی عنیغ، حال وڑاٹ بیرہ، اودے اہمیت اپتندہ۔ بہیت وگپ ناوخت آ ہر اناسوب آن نااست آ تیڈی ٹکبری ودی سارہ زمان نے آن دا پارسا مولک کرے منگ ناسوچ ہم کام ہرفتو کہ۔ دا ہوٹل اُنی کہ کتا پروگرام ناباخوک بگ ع۔ اونکان پاکستان ناربیدی کنچ آک، دن کے ارغ، پدنہ ہم اونکان بیش مسن و اس آف امریکہ دال، بوزی، افغانی تکہ، دائے اوارسرا۔ نادفتر ناچندی نیچ آتاج ع بلکن، وفوٹو ایلوڈا کہ دا کل گڑاک اوڑے ایڑزان ہم سیشن آن پداوکان مولک کرین۔

واشکشن ڈی سی می افغان کباب ہاؤس نا سیر پڈ کنگ کریکہ۔ داڑے دارعايت هم سکہ کہ ارغ ناوخت آس پلیٹ اس ارغ ناچس:-

امریکہ می کل آن بھلا دیل کنوئی گڑا تابارو کنچ مفت رسیکا کہ۔ اوڑے اوغانستان و اٹ ٹکبری تا مریک۔ وارٹمیکو دا کہ پاکستان ناربیدی کنچ آتے بھاز جوان داڑے شاریک ارغ نا جاگہ غا فاست کریہ، واوف چس ہم کریہ، ولدا ہم فوڈ، برگ، پیزیہ دائے آ گزران کیرہ، اگہ کس ے باربی کیونگ ناشوق مسکہ تو ترسا کرینے۔ دنیام اٹ اوامریکہ غاہنا تو اوڑے خوک بوك حوال آتے مج کرما ہر افغان نبھاز اٹکا لکنگ آتیان پدیزار اودے شانزدہ ڈالرتونی تھا کہ۔ ارغ ارا مسوں۔ تو نئے اسہ نعمت اسے ناوڑاٹ ڈالرات رسیکا کہ، ہر اناسوب آن نن اخس افغان کباب ہاؤس ہوٹل رسیکا، ہرا کنا کرے ہموڑے مسن ہندا ہوٹل آن ارغ رسیگوک آ ہوٹل آن اسٹل خوک سکہ۔ ہرا کنگنا۔

(مرجاع)

غزل

سراج ہمیشہ.....

گلاب اسے نا پن اسے، یا پچل اسے گلاب انا تجوک ے مہر اٹی ہرا کہ نیام اٹی کتاب انا او ماہتاب ے یا گڑا، او ماہتاب رژن اسے آئے روشنی ٹی تو نے، ہرا کہ ماہتاب انا آئے خن تا اونا سیل اکن، بریک خزم چلن آڈھار آ دینجھ مٹ اف، آئے خن تا با جباب انا نئے ہوش نئے کہ سار انا، نئے پام اسے نا حاجت ے خو دیچہ کہ ساغر و آئے خانہ و خراب انا آئے گواڑخی آ چہرہ توں، و نرگسی آ دروشم اٹ بھار، ہتم نا مد اکن، او مثل بس زراب انا خنگ توں او نا کامٹ اٹ، خلیک دو تے ہر اسٹ ہمیشہ او سمجھ اٹی بفک، سوال اسے حساب انا

احوال سفر

امریکہ ہم ملک اسے.....(34)

آصف بلوچ

raazbaloch143@gmail.com

(ایا بکی قبیلہ غان تعقد اورونا، "محمد آصف" نا باوہ جیرہ کی ہمکنیں کر دا گاپ کلی ابا بکی ع۔ او کمی سال آن الکٹرانک میڈیا توں گندوک ع۔ او بلوچستان ولک انا یلو کمپنی ادارہ غا تیڈی تینا زمواری تے سر تر سا کرینے۔ دنیام اٹ اوامریکہ غاہنا تو اوڑے خوک بوك حوال آتے مج کرما ہوشی دروشم، ہر اف تلارا خوک آتے کن تالان لکنگ اگ غ۔)

وائس آف امریکہ اردو سروس نا سارہ زمان واردو چیف توں اوڑو دی:

وائس آف امریکہ، امریکہ نا کل آن بھلا سرکاری شینکار ادارہ ع۔ دنا کل خوچ آتے حکومت تیے آ ہر فک۔ داریڈ یو اٹیشن آس رخوت آ 47 جاتا زبان تیڈی شینکاری برجاسک۔ وائس آف امریکہ ریڈ یو نا بنداو 24 فروری 1942ء نادے

تختنگا، ٹی وی وریڈ یو سیشن اٹی داسہم دنیا مرے کہ اوڈے شینک لکنگے، اوڈے نا چندی ملک آتیان تعقد ار آ سد آ ملازم شینک لکنگ، اسٹل کہ اوکس انا کند آن آک کاریم کیرہ۔ نن کل آن مست وائس مرے، یاکس انا برخلاف، بلکن ننا ادارہ نا ولے داڑے ہبیت بچنی ع، ننا ادارہ خواہک کہ دن اگا تو ارغ بایدے پین تند مریر آف امریکہ نا کافنگس روم اٹ ہنان، کوشت مریک کہ ہر اف تے پاکستان نا میڈیا اوڈے وائس آف امریکہ اردو سروس نا ٹی کورچ اف، او فتا تو ارغ نن مونی دنگ چیف و نیاڑی اینکر پرسن سارہ زمان توں خواہ۔ او پارے کہ دن کہ پاکستان اٹی اوڈو دی مک۔ اوکان پد سوچ ورندی تا قوم پرست پارٹی، یا پر امن وڑاٹ سیشن بنا کرے۔ نن کل کند آتیان سارہ میڈیا زمین آسمان نا فرق ع، داڑے بچ زمان آن جوان سوچ کرین، نن اوڑان گجری جد کروک آ تنیزم آتن نن ہموڑ ائر کھا اف، کن حکومتی اشارہ غا تیا خبر اس چلیں یا تو رن۔ وائس آف امریکہ ایہن تو سرکاری ادارہ اسے، ننا کل کورچ اپتندہ، ہر اف تے جندا ملک اٹی سوچ کرین کہ ملکہ دار است ع کہ پاکستان او فتا تنگک، اتنے کہ نن تو پاکستان اٹی ہر اف تیزم، ٹولی و سیاسی جماعت آ تارکھ حکومت یا پاکستانی ادارہ غا تا حوال آتے ارے، او فتا نما ادارہ ٹی زیات اولیت ہم ہندن چلیفہ، یا گڑا پاکستانی تشریفات تنگک؟ اگہ دار است ع تو دا سوب آک ادارہ غاک، ہم او فتا ہندن کورچ اپتندہ، انت ؟ سارہ زمان پارے کہ وائس آف گرلز ہم ملک و بیوس آپنے غاک ہر اف تے ڈکٹیٹ لکنگک، یا پاکستانی سرکاری امریکہ نا دن ٹیچ ڈاینڈ اس اف کا اسک نشرياتی ادارہ غا تیا باردن ٹیزورا کی اف ع کم یا کس ع زیات کورچ ایتے، بلکن او فتا تو ارغ جوڑ منگ ع تین کن شرف تکہ۔ ہبیت داڑاں چپ ع، ہر اخبار ہموڑاٹ او پارے کہ دن کنم ملک اٹی بے گوایا یلو کورچ اپتندہ، وخت اس کہ حکوم مظلوم چپہ نا